

ЛИТВАК П.В. – ВІДОМИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ УЧЕНИЙ-БІОЛОГ

Махорін Г. Л., к.і.н.

Постановка проблеми. Українська наука творилася і твориться завдяки праці багатьох тисяч учених. Внесок кожного – по-своєму вагомий і важливий. І цей внесок повинен бути гідно оціненим і пошанованим, особливо тих учених, чий життєвий шлях, на жаль, уже закінчився.

Такі біографічні дослідження – вияв визнання заслуг ученого, вдячності за його довголітню наукову працю і зразок відданості науці для молодих науковців.

Гідного пошанування заслуговує, зокрема, діяльність Литвака Петра

Венедиктовича, професора, доктора біологічних наук (28.06.1930 – 17.10.2007).

Аналіз останніх досліджень. Постаті Литвака П. В., на жаль, приділено недостатньо уваги. Наукова діяльність Петра Венедиктовича коротко відображена у книгах, присвячених історії Житомирського сільськогосподарського інституту (агроекологічного університету), які видавалися в 1997, 2007, 2012 роках. Можна знайти відомості про його наукові дослідження в авторефератах кандидатських дисертацій, зокрема Тарасевича О. В. [1].

Але окремої праці про життя та діяльність Петра Литвака досі, на жаль, немає.

Метою дослідження є висвітлення життєвого шляху Литвака Петра Венедиктовича. **Об'єктом** дослідження є наукова діяльність Литвака П. В. Виконання поставленого завдання здійснювалося на основі принципів науковості, системності, об'єктивності; з використанням методів опису, аналізу, синтезу.

Результати дослідження. Опрацювавши відомості автобіографії Литвака П. В. з його особової справи, яка зберігається у відомчому архіві Житомирського національного агроекологічного університету, а також фрагментарні дані з ювілейних книг про навчальний заклад, де працював Петро Венедиктович, удалося відновити біографію життя і діяльності вченого, опублікувати статтю про нього [2, с. 59, 60].

Народився Литвак П. В. у с. Топори Ружинського району. Закінчив Топорівську середню школу в 1950 р., а потім, 1955 р. – лісогосподарський факультет Української сільськогосподарської академії з 1956 по 1957 р. працював геодезистом у проектному інституті, займався проектуванням газопроводів і підприємств газової промисловості. Був учасником досліджень трас магістральних газопроводів: Дашава–Мінськ; Шебелинка–Харків–Курськ–Орел–Брянськ; Шебелинка–Дніпропетровськ та ін.

Із серпня 1957 р. по 1969 р. працював у Поліській агролісомеліоративній дослідній станції на посаді завідуючого відділенням лісового господарства і агролісомеліорації.

1963 року Петро Венедиктович проводив дослідження різновиду берези карельської в Українському лісництві Малинського держлісгоспу на шести пробних ділянках в урочищі «Карачун».

1965 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Мікрокліматичний і гідрологічний режим у лісах Українського Полісся». З 1969 р. – доцент кафедри ботаніки і фізіології рослин Житомирського сільськогосподарського інституту, яку 1971 р. очолив. 1976 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Екологічна оцінка впливу вологості ґрунту на основні ліси Українського Полісся» і 4 лютого 1977 р. ВАК при Раді Міністрів СРСР офіційно присвоїв йому учену ступінь доктора біологічних наук.

З 1996 р. по 1998 р. очолював кафедру селекції та насінництва, а з вересня 1998 р. завідував кафедрою екології лісового господарства, 2001 р. очолив кафедру екології лісу і меліорації. у 2001–2002 рр. – декан факультету лісового господарства.

Автор близько 300 наукових праць, заступник головного редактора «Вісника державного агроекологічного університету», член спеціалізованої вченої ради із захисту дисертаційних робіт при Житомирському агроекологічному університеті за спеціальністю «Екологія» – таким діяльним учений залишався до останнього дня свого життя, працюючи у навчальному закладі.

Висновки. Литвак П. В. відігравав ключову роль у виданні цілого ряду навчальних посібників – «Ботаническая география с основами экологии растений» [3], «Дендрология» [4], «Агроекология» [5], а також «Атласу рослин природних і штучних екосистем» [6], «Словника еколого-біологічних термінів» [7], монографії «Берези карельська і українська» [8], підготовлених колективами авторів.

Петро Венедиктович проявив себе і як умілий і досвідчений педагог, наставник молодих науковців. Литвак П. В. у колективі авторів упорядкував навчально-методичний посібник «Методология і методика виховання студентів» [9], був науковим керівником дисертантів – Тарасевича О. В., Ткачука В. І., у співавторстві з якими підготував багато статей про природні багатства лісів Житомирщини. Тепер вони продовжують справу свого Учителя.

Використані джерела інформації

1. Тарасевич О. В. Популярні різновиди роду *Betula* L.: Автореф. дис. канд. сільгосп. наук. – Житомир, 2005.
2. Ружинщина в іменах. Мала енциклопедія. Упор. Махорін Г. Л. – Житомир: Рута, 2011. – 164 с.
3. Хржановский В. Г., Викторов С. В. Литвак П. В., Родионов Б. С. Ботаническая география с основами экологии растений. – М.: Агропроиздат, 1986. – 253 с.
4. Литвак П. В., Ткачук В. І. Дендрологія. – Житомир: Полісся, 2002. – 340 с.
5. Смаглій О. Ф., Кардашов А. Т. Литвак П. В., Малиновський А. С. Радько В. Г. Агроекологія. – К.: Вища освіта, 2006. – 670 с.
6. Литвак П. В., Литвак І. П. Атлас рослин природних і штучних екосистем. – Житомир: вид-во ДАУ, 2004. – 302 с.
7. Литвак П. В., Литвак І. П. Словник еколого-біологічних термінів. – Житомир: Полісся, 2006. – 204 с.
8. Литвак П.В., Ткачук В.І. «Берези карельська і українська в Україні». – Житомир: Волинь, 1998. – 144 с.
9. Дереча О. А., Заглада О. А., Литвак П. В., Малиновський А. С., Обиход А. І. Методологія і методика виховання студентів. – Житомир: Волинь, 2004. – 167 с.